

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGY PAI
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyil-tér sora 1 korona

Tiszáék merényleteinek méltó betetőzése.

A választói javaslat érdemleges kritikája.

A „Székely-Udvarhely” eredeti közleménye.

II.

A közelmúltban illuzióriussá vált minden alkotmány biztosítékunk. Tisza gróf operetbe illő módon szaval és hirdeti, mikép az ellenzéknek egyenesen kötelessége a gyűléseken ellenőrző tisztük gyakorlása végett megjelenni, de azért nem feledkezik meg nap-nap után a szuronyok erdejével zárni el az utat attól, hogy az ellenzék, az országházba juthasson.

Amit most a kormány hónapok óta cselekszik, frivol játék nemcsak a törvénnyel, de a jó ízléssel szemben is.

A munkapárti parlament megszávozott már mindent rendre, a mi Bécsnek kedves és kellemes. Oly óriási térheket rakott a nemzet vállaira, hogy azok alatt össze kell roppannunk. Megszavazta a határaiban kimondhatatlan szerencsétlenséget maga után vonó adóreformot úgy, hogy azzal biztosította a latifundiumok uralmát és az arisztokrácia jövőjét, s most egy választójogi javaslatával azt akarja elérni, hogy ezen uralmi örökké valóságát semmi, a világon semmi se zavarhassa meg.

Választójogi javaslatát elkeresztelte demokratikusnak, általánosnak, jóllehet minden abban lefektetett elv oda irányul, hogy a jövőben országgyűlési képviselő csak az lehessen, akit a mindenkor kormány befolyása alatt álló választási elnök képviselővé választani enged. Ha az a szörnyidea amit a választójogi javaslat képez, megvalósulna, a népet csak arra hívnák időközönként összeválasztás ürügye alatt, hogy asszisztáljon a kormány kívánsága mellett, szankcionálja a kormány kinevezéseket, de hogy választhasson is, arról szó sem lenne soha.

Minden kultur-állam igyekezett és igyekszik az általános szavazati jog megvalósításával, az uralkodói jogkör elensúlyozásával a népfé ség jogait széles alapokra fektetni. Nálunk azonban, amint a javaslat bizonyítja azt, ennek éppen az ellenkezője történik.

Itt a nép jó adó-alanynak, jó katonának, de kormányköreink azt hirdetik róla, hogy sorsának intézésére éretlen. Akkor azonban, amikor egyes összevásárolt csoportok bizalmat szállítanak, büszkén hivatkoznak rá, s koránt sem mondják azt, mikép a megnyilatkozás éretlen elemek megnyilatkozása volt.

Az állami bevételek 50 százaléka oly adónemekből áll elő, amely az egyént fejenként és nem a vagyon arányában sújtja. Dohány, bélyeg fogyasztás és szállítási adó, illetve bevétel. A többi jövedelem pedig koránt-

sem a vagyon adója, hanem az állami üzemek jövedelme. Maga a vagyon, az óriási latifundiumok elenyésző kis százalékkal járulnak az állam jövedelméhez. Ennélfogva megcáfolatlan igazság az, hogy az állami terhek túlnyomó részét éppen a kis egzisztenciák, munkások, kisiparosok, kisbirtokosok és hivatalnokok viselik.

Ezek érzik meg leghamarabb a gazdasági élet minden változásait és ezeket sújtja legnagyobb mérvben a politikai nagyképekűdésekkel felfújt, külpolitikai helyzet okozta gazdasági válság.

Nincsen az országban egyetlen családos ember, aki évenként legalább 50 koronával ne járulna hozzá az állam fenntartásához, jóllehet esetleg egy fillér egyenes adóval sincs megróva, s minthogy minden kormány az állami jövedelmek emelkedését, nem az egyenes adók progresszívítása, hanem a közvetett adók emelése által kívánja biztosítani, minden egyes magyar állampolgár adófizetőnek tekintendő s így külön adócenzusok feiállítására a legnagyobb fokú igazságtalanság és egyenesen abszurdum.

Rövid séták a városi költségvetés körül.

Irta: Szabó József szabó, városi képviselő.

I.

Mondhatni általános szokássá vált Székelyudvarhelyt, hogy lépten-nyomon (vendéglőkben, kávéházakban, borbélyműhelyekben, sőt az utcán két ember is, ha összetalalkozik) a városi képviselőket és a tanácsot szidják azért, hogy a nagy fizetéseket a tisztviselőknek s a túl magas pótdót megszavaztuk, de jövedelmet a városnak nem tudunk szerezni.

Végre elhatároztam, hogy én bele nyulok ebbe a darázs-fészekbe. Noha el vagyok készülve arra is, mikép eténykedésem miatt, ha képviselői mandátumom lejár, hálából úgy elcsapnak a városatyaságból, mintha soha sem lettem volna itt.

Na, de előbb a város érdeke és ez előtt minden más érdeknek, ambiciónak háttérbe kell szorulnia s így az én képviselői elcsapatásom is egészen mellékes annál inkább, mert a tisztemből nekem soha semmiféle hasznom még eddig nem volt; amin azt én nem is kerestem.

Ilyen felfogással lépve a részemről is nagyra becsült „Székely-Udvarhely” utján a város közönsége elé, senkinek rosszul ne essék, ha előttem nem a magán-, párt- és klikkérdések lebegnek, hanem kizárólag polgártársaim zsebe és a városfinansziális viszonyai vezetnek gyenge tollamat.

De térjünk a tárgyra és kezdjük a legkisebben.

A városnak van egy malma, mely évtizedek óta üresen áll. Azonban a várostól 4-5 kilométernyire, Felsőboldogfalván Dr Nagy Sámuel ügyvédnek, Kadicsfalván Török Albert utódainak, Szombatfalván Ugron Ákos

földbirtokosnak és Székelyudvarhelyt Szabó Ferencnek a malmai — innen, a városból szerzik be az őrleli valót és még a vidék egy részét is ezek szolgálják ki.

Egész pontossággal kiszámítani nem tudom, de úgy hozzávetőlegesen megállapítható, hogy a nevezett malmok egyenként hat ezer koronát jövedelmeznek évenként. Tehát 24 ezer koronát jórészt innen a városról visznek el.

A mi városi malmunk ebből legalább hat ezer koronát elveszít évenként és pedig — ha nem csalódom — azért, mert a magán érdekek miatt, száraz betegségben kell szenvedjen.

Ha még csak ezt az évi hat ezer koronát veszítenénk, a tekintélyes magán érdekekért talán élt is tűrhetnők, de az elszakadt gát miatt, az árvíz minden évben elvisz a város rétjéből akkora területeket, hogy a kár kiszámíthatatlan.

Mondjuk, ezt a kárt is eltűrjük, mert hát elég nagy a város rélje; jót is, marad is. Azonban ha azt akarjuk, hogy a víz idők folytán a városba be ne jöjjön és bennünket szerény kásainkból ki ne öntsön, mint az ürgét a lyukból, akkor a Nagyküküllőt szabályozni kell.

Igen ám, de a víz-szabályozás iszonyú pénzbe kerülne úgy a városnak, mint a part mellett levőknek. Ambátor ez sem lehet oly nagy baj. Hiszen, aki bírja, marja, akarom mondani fizesse. Aki pedig nem tud már fizetni, elég nagy a világ, keressen más helyet magának...

A miniszter és az alispán ur is azt mondta, hogy mi művelt város vagyunk. Ezért, uraim, fizethetünk a rogyásig!...

Jól tudom, hogy az érdekelt körök mind ezekre azt fogják odavetni: gátat a vasuti hid mellé építeni nem lehet és Székelyudvarhely város malma e miatt szárazon kell maradjon.

Ez az érv nem igaz, mert a viszonyok változtak.

Mikor a vasuti mérnökök ezt a hidat építették, azzal az érveléssel álltak elé, hogy ez a Küküllő csak patak. Az első hidat tehát ahhoz mérten „arasznyira” építették.

Egyszer aztán ez a szegény, legyalázott „patak” télen át jól befagyott. Tavaszkor a rohamos áradás következtében a szűkre szabott hidnak neki torlódtott es pehely-könnyűséggel vitte el a nem neki való hidaeszkát. Megmutatta, hogy ő bizony nem patak.

A gyalázkodó mérnök urak még ekkor sem ismerték el a Küküllő tekintélyét egészen s ismét csak egy újabb arasznyival nyújtották a hidat. Természetesen a Küküllő irtalom nélkül elsöpörte a nem neki való alkotmányt.

Végre harmadszor megadták neki a méltó titulust. Elnevezték a cimkőrságba szenvedő Küküllőt folyónak. Építettek egy jó hosszú hidat és most immár nem torlódik meg a jég. Egészen szabadon vágat alatt az áradat oly erővel, hogy egész hold területeket visz a partjából magával; jelöl annak, hogy van a városnak elég...

Ezt egy gáttal meg lehetne akadályozni. No, de hagyjuk mentére, hiszen ugyis csak a városét viszi. Nézzünk a költségvetés után majd a következő sorokban.

Az állami tanárok helyzete.

Az állami iskolák tanári karának helyzete az elmúlt évben a következő volt:

Működött 15 főigazgató, még pedig 3 az V. és 12 a VI. fizetési osztályban, 78 igazgató, még pedig 24 a VI. és 54 a VII. fizetési osztályban. A tanárok közül 259 a VII., 334 a VIII., 597 a IX. fizetési osztályba van sorozva, 170 helyettes tanár pedig a IX. fizetési osztályon alul van jutalomdíj mellett alkalmazva. Az összes létszám 1453.

A százalékos megoszlás szerint tehát a tanárságnak csak 47,7 százaléka van a IX. fizetési osztályon felül és nem 55 százaléka a mint azt Teleszky János pénzügyminiszter hihetetlen tájékozatlansággal vagy nemtörődomséggel hirdette. Megjegyzendő, hogy 1917-ig ez az állapot még tetemesen meg fog romlani, mert addig csakis a IX. fizetési osztályban mulatkozhatik új állások szervezése alapján szaporodás.

Ez hát a sokat emlegetett ekviparálás. Ezért kell a tanároknak vagy öt évvel tovább szolgálniuk vagy pedig a drágaság miatt mindenkinek megadott lakbérnyújtásról lemondaniuk. Botránnyosan mostoha helyzetbe kerültek s ez az állapot még tovább is fog romlani.

Az egész ország rokonszenve kísérte a tanárok helyzetének javítására irányuló mozgalmát és magukra vessenek, ha semmit sem tudtak elérni ennél a kormánytól; mindenki a maga szerencséjének Kovácsa.

Megint igaznak bizonyult a régi közmondás, hogy akit gyűlölnék az Istenek, pedagógusnak tették meg.

— „Magyar Köztársaság”. Dr Nagy György politikai folyóirata a „Magyar Köztársaság” harmadik évfolyamba lépett. A harmadik évfolyam első száma: januári szám gazdag, változatos tartalommal jelent meg. A vezércikket „Az általános választói jog és a köztársaság” címmel Dr Nagy György írta és cikkében fejtegeti a nép-parlamentek nemzeti jelentőségét és tüzes szavakkal ostorozza Tiszáék kores konzervatív törvénytervezetét. Ugyancsak az aktuális választó törvénytervezettel foglalkozik Dr Kalmár Antalnak és Dr Ormos Edének cikke s mindkét országos nevű publicista az általános, egyenlő, titkos választói jognak megvalósítását sürgeti. Dr Kalmár Antal statisztikai adatokkal igazolja, hogy Tiszáék kores javaslata valóságos merénylet a nemzeti szupremácia ellen, valóságos hadüzenet a magyarság, éppen a szinmagyarság nemzeti érdekeinek. A választói joggal foglalkozó e három cikk maradandó értékű a most folyó nagy alkotmányjogi küzdelemben. Singer Oszkár, az Országos magyar Köztársasági Párt párisi szervezetének titkára, színes tollal írta meg a párisi pártalakulás történetét és érdekesen fejtegeti a köztársasági eszmében egyesülő magyar és francia barátságának messzehatoló nemzetközi jelentőségét. Az Országos Magyar Köztársasági Párt felhívásának Párisban támadt visszhangját meghallja a művelt Napnyugat és a külföldi világlapok, élükön a „Figaro”-val s a „Temps”-sel meleg, rokonszenves hangon írnak a magyar köztársasági eszme zaslóbontásáról. A párisi szervezet titkárának cikke nemcsak az alakulásnak adja hü képét, hanem a cikkben megszólal a lelke a párisi magyaroknak s a sorok között mintha ott üditene a nagy forradalom nemzetének szabad tiszta evőgője. Hegyi Antal volt plebanos, esongrádi főbíró amerikai tapasztalatait örökíti meg „Köztársasági törekvések” cím alatt írott cikkében s a hazai viszonyoknak oknyomozó fejtegetése után arra a következtetésre jut, hogy a nemzetet lethargiájából

csak Kossuth Lajos politikai hitvallásának: a köztársasági eszmének terjesztése tudja felrázni. A függetlenségi eszmenek ez a régi, kipróbált harcosa, a meggyőződés hatalmas erejével fejtegeti a köztársasági pártszervezetek megalakításának jelentőségét. Andrassy Emma a magyar nőkhöz intéz rapszodikus, férfias bátorságu felhívást s cikkében a magyar női lélek mélységes hazaszeretete szólal meg. A januári számban verseket írtak Rudnyáoszky Gyula, az Amerikából hazajött republikánus nagy költő és Dobby Béla, gyomai ref. lelkész. Közli ezen szám: Petőfi Sándornak 90 ik évfordulójára a szabadságharc Tyrteusa „Respublica” című költeményét, mely híven tükrözi vissza Petőfinek világszabadságot szerető, forradalmi tüzi gondolatát s észvilágát. Ez a Petőfi él ott minden magyar szívben, ennek állít a lelkekben oltárt a hazaszeretet, ez a Petőfi a világirodalomnak egyik ragyogó büszkesége. Most, amikor a „herceg ferenc-k” maguk törpeségére akarják leszállítani Petőfit a legszentebb piedesztálról: a nemzet szívéből, igazán az aktualitás jellegevel bír az igazi Petőfinek megszólaltatása. A „Magyar Köztársaság” januári számából megtudjuk, hogy a köztársasági párt szervezési munkája hatalmas méretekben folyik és január 19-én Debrecenben, január 26-án Makón és február 5-én Szegeden alakul meg a Köztársasági párt. Ugyancsak február 5-én lesz a szegedi törvényszék előtt Dr Nagy György ellen alkotmányos államforma megsértése miatt indított bűnügy esküdszéki főtargyalása, melyen képviseltetik magukat a már megalakult köztársasági pártszervezetek. A lapnak gazdag rovata a „Köztársasági hírek”, melyek hűséggel számolnak be ugy a külföldi, mint a hazai köztársasági eseményekről. A „Magyar Köztársaság” évi előfizetési ára 10 korona, egyes szám ára 1 korona.

Hamisítás.

Hazánkban az elelmi cikkek felett való ellenőrzést a bíró és községi jegyző, rendőrkapitány stb. végik.

Kereskedelmi áruk, amennyiben az elelmi vagy tápszerek és közlorgalmu cikkek körén kívül esnek, hamisítás tekintetében nem állanak hatósági ellenőrzés alatt.

Az ilyen áruknál előforduló hamisításokért a sértett félnek, mint magán panaszosnak kell törvényes orvoslást keresnie.

A hamisított elelmiszernek a tényleg bekövetkezett elárúsítása vagy megvételre való kínálása még akkor is, ha ez áru a vevő testi épségét nem veszélyeztette, tíz évtől tizenöt esztendeig terjedhető fogsággal sújtatik.

Kereskedők Aranykönyve („Az üzlet” kiadása).

Cseberből a — vederbe.

Részint a városi közmunkák, részint a városokban feltalálható sok külső szépség, kényelem, mulatság, látványosság, a sokféle könnyebb foglalkozás stb. tömeges vonzó hatással vannak a falusi községek lakóira és azok nemcsak miat időleges munkások, csupán pénz szerzés végett vonulnak be a városokba, hanem közülök igen sokan ott is maradnak a jobb és könnyebb megélhetés reményében, mint napszámosok, segédmunkások, kisuvarosok stb. és akárhányan közülök csak később látják be, hogy bizony kár volt elhagyniuk az ő kedves falujokat, a megszokott munkakört és szaporítani az elégedetlen proletárok, cellengők és talán olykor éppen a közbiztonságot veszélyeztetők számát is.

De nemcsak az alsóbb rendűek, az inkább birtoktalanok lepik meg a városokat, hanem — sajnos — az egykor szép szere-

pet játszott jobb módu birtokosok, a falu intelligensebb elemei közül is sokan eladják ősi kuriáikat, földjeiket és szerencsét próbálni szintén behuzódnak a városokba és ott akárhányszor dijnoksággal, kérvények irogatásával s bizony még másoknak molesztálásával is keresgetik sokszor nagyon is keserű és bizonytalan kenyérüket és lesznek belőlük is nem ritkán a társadalom legelkezredettebb ellenségei, nyugtalankodó elégedetlenjei és akárhányszor az alkohol rabjai is, akik saját kovácsolta szerencsétlenségükért éppen a társadalmat teszik felelőssé...

Deák Lajos,
kir. tanácsos.

A szeretet.

Társadalmi életünkben teljességgel nem lelünk vigasztalót. Távól az egyetértéstől, összetartástól, — szertehuznak a nemzetnek tagjai. Az ősi kasztok főállanak, köztük hidegség, elzárkózás, irigység, guny uralkodik s hiányzik az, mi legszükségesebb volna helyzetünkben — a szeretet.

Mocsáry Lajos.

Nyolcvan évelezelőtt elhangzott vádak ezek és ma is aktuálisak — széles e hazában. Vajjon lesz-e és mikor másképp!?

SPORT.

A diákifjúság változatos programot dolgozott ki a tavaszi szezonra. A bajnokságon kívül rendkívül sok érdekes látnivalót vettek fel a műsorukba s hihetetlen szorgalommal dolgoznak azon, hogy az udvarhelyi közönséggel a sportot megkedveltessek. A tavasszal 2-szor rendezik Székelyudvarhely kross-country (mezei futás) bajnokságát. Nagy athlétikai verseny rendezését is fölvettek a programjukba. Mindenesetre a főattrakció a nagyszabedű diákság válogatott csapatával való football-mérkőzés lesz, amely virágvasárnapján kerül döntésre. Mind ezen versenyek az államségéllyel építendő s ujonan plamirozandó realpályán fognak lefolyni, amely egyedül képes a nagy közönség tömeges befogadására. Székelyudvarhely diáksága már a revans-mérkőzés felől is megegyezett, mely pünkösztkor lesz Nagy-Szebenben.

A bajnokság intéző bizottsága mult vasárnap tartotta alakuló gyűlését. Határozatilag kimondotta a bajnokság rendezését és megtartotta a bírói vizsgákat. Mind a három bírójelölt a vizsgáztatók döntése szerint kielégítő eredménnyel vizsgázott, de azért egyelőre csak I-ső foku képesítést nyertek. A tisztikar megválasztását a legközelebbi gyűlésre tűzték ki.

Irodalom.

Olcso Jókai A most megjelent januári sorozat igen figyelemre méltó és érdekes újdonsággal gazdagítja irodalmunkat. E sorozat 101. számú füzeté „A magyar színészet hőskora” cím alatt magában foglalja Jókainak nagy magyar szinművészekről és a magyar modern színészet kezdeteiről írt dolgozatait, melyekhez Ady Lajos írt bevezető tanulmányt és jegyzeteket. Jelentős mozzanatai és érdekes jelenségei tárulnak itt fel a magyar szellemi életnek — be-aranyozva a Jókai géniuszának varázslatától. Tartalmazza továbbá e sorozat a következő műveket: 102. sz. A magyar Fauszt. 103. sz. A véres kenyér. 104—106. sz. A barátfalvi lévita, 107—110. sz. Minden poklon keresztül. Egytől-egyig gyönyörűséges alkotásai a nagy írónak. Az Olcso Jókai egy száma 40 fillérért minden könyvesboltban és vasuti állomáson kapható.

HIREK.

— **Tanítói kinevezés és áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Agyafalvára *Földes Gizella*, Kissolymosba *László Ilona*, Korondfenyőkötra *Veress István*, Székelyderzsbe *Fogarasi Margit*, Gyepesbe *Zsákó Mózes*, Petekre *Péter Etelka* okl. tanítónőket, illetve tanítókat nevezte ki az ottvaló állami elemi iskolához. A bibarcfalvi áll. elemi iskolához pedig áthelyezte *Zoltán Ilona* avastésfalusi, a székelyderzsihez *Kendi István* kenesi áll. isk. tanítónőt illetve tanítót.

— **A szabad lyceum** múlt vasárnapi előadását Tyma Lajos főreáliskolai tanár tartotta meg a nagyszámu hallgatóság feszült figyelmével. Előadás után Rájk József szavalta Sipos E. „Bujdosó” című költeményét. Az előadónak és szavalónak Biró István bizottsági elnök mondott köszönetet s adta át Rájk Józsefnek jutalmul Petőfi összes költeményeit. Ma a felhívásban jelzett időben és helyen Dr. Hoffer András koll. tanár fog előadást tartani. A lyceumi bizottság kéri a polgárságot, szíveskedjenek ez előadásra pontos időben s lehetőleg minél számosabban eljönni.

— **Heltai ur nagy hatalma.** A fenntebbi tanítói kinevezés- és áthelyezésből kitűnik, hogy Kiss Jakab és neje Lipthay Matild székelyderzsi állami tanító és tanítónő helyét már betöltötték. Ezt a tényt így szárazon és egyszerűen tudomásul nem vehetjük, mert Kisséket murkapárti politikai bosszúból mozdították ki régi, megszokott székely otthonukból. Hogy pedig ez így történni lehetett, azt egyenesen Dr. Heltai Ferenc országgyűlési képviselő, a murkapárt oszloptáncos oszlopos tagjának tulajdoníthatják. A bosszuállás tehát sikerült. Nem nagy érdem. Heltai ur ennél jobb munkát végezhetett volna a székelység javára és nem kárát. Jézus Krisztust ezelőtt 1912 évvel feszítették keresztre és azóta sokszor, igen gyakran ismételték a moét is létező farizeusok és irástudók követelésére e tényt a gvarló emberek. Az igazság azonban mindig feltámadott; noha az állig felfegyverzett katonák örködték is halála felett. A példa folyton ismétlődik — más és más formákban, de az Isten igazságának állandó diadalmaszkodásával. Kiss Jakabék tanítói működésükben Székelyderzs község népe között élni fognak még akkor is, mikor a Heltai Ferenc hírért sem hallják a leitatott, lepéznelt álasztók...

— **Polgári fillérestély.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyző-egyesület e hó 21-én (kedden) este 8 órakor a kör nagytermében megtartandó fillérestélyét Kassay Rózsika és Muszka Mariska rendezik. Az estélyen felolvas: Dr. Kassay István, szaval: Sáska Annuska, dialógot adnak elő: Walther Lenke és Székely Jenő, hegedűn játszik: Nagy Ferenc tanár, népdalokat énekel: Székely Jenő, melodramát ad elő: ifj. Rájk József, vonósnégyes a ref. kollegium zenekarából.

— **Új vonat a Székelyföldön.** Gyergyószentmiklós város képviselőtestülete legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a gyergyószentmiklós—parajdi vasutvonal kiépítésére előmunkálati engedélyt kér. Az új vonal révén, amely 66 kilométer hosszú lenne, Gyergyó bekapcsolódna a Küküllő völgyébe a mostani küküllőszeg—parajdi vonal folytatásaként, továbbá a most épülő mezőméses—mezőbáránd—marosvásárhely—parajdi vonal után a Beszterce völgyébe és kapcsolata lenne az előmunkálati engedélyezés alatt levő székelyudvarhely—korond—parajdi vonalal. Az új vonal tehát gazdasági és nemzeti szempontból igen nagy jelentőségű, mert az eddig egymástól eldarabolt székely vidékek között teremtené meg a kedvezőbb összeköttetést. A részvényeket Gyergyószentmiklós, Parajd, továbbá Csik- és Udvarhelyvármegyék fogják jegyezni. — Ez tervnek igen szép, de hogy aztán mikor lesz belőle valóság, az már egészen más kérdés.

— **Letört bimbó.** Id. Thott Károly vármegyénk kir. tanfelügyelőségénél szolgálatot tevő állami iskolai igazgató-tanítót és neje Ambrózy Jolán, mélyen sujtó csapás érte forrón szere tett kis lánykájuk: Jolánka elvesztésével. Ezt a mély bánatot, nagy veszteséget tükrözi vissza a család részéről kibocsátott következő, meghatározó gyászjelentés is: „A Mindenható Isten hosszas és kínos szenvedés után az angyalok seregébe hívott egy ártatlan lelket. Thott Jolánka szerető szive folyó évi január hó 16-án, napnyugtával megszűnt dobogni. Mosolygó kék szeme örökre lezárult. A beszédes rózsajakon mosollyá változott a szerető szív utolsó dobbanása. Angyali lelke társaihoz szállott. A három tavaszt sem látott, elhervadt virágot folyó évi január hó 19-én d. u. 4 órakor fogjuk elkiserni oda, hol a virágokat a fájdalom könnyeivel öntözik majd a szerető szivek. Isten Veled! Isten Veled! Székelyudvarhely, 1913. január 17-én. Idős Thott Károly és neje szül. Ambrózy Jolán, bánatos szülők. Thott Sándor, László, Endre, György, Gabriella, Károly, Jenő, szerető testvérei. Özv. Spaller Istvánné, Ambrózy János, nagyszülői. Ambrózy Gabriella, nagynénje.”

— **Az erdélyrészi szász pénzüzetek.** Erdélyben 33 szász pénzüzet van. Ezek Besztercezenaszód, Brassó, Fogaras, Hunyad, Kisküküllő, Marostorda, Nagyküküllő és Szeben vármegyék területén dolgoznak összesen 10 millió 115 ezer 115 korona alaptőkével és 119 millió 641 ezer 460 korona betéttel. Ez a 33 szász pénzüzet közcélokra tavaly 456 ezer 548 koronát áldozott. Természetesen — talán mondanunk sem kellene — szász nemzetiségi és kulturális célokra. Ehhez fölöslegesnek tartunk minden további kommentárt fűzni.

— **Irodalmi ünnepély a kollegiumban.** A székelyudvarhelyi ref. kollegium ifjusági „Petőfi Önképzőkör” január 26-án (vasárnap) d. u. 5 órakor az intézet tornacsarnokában irodalmi ünnepélyt rendez. A vallásos és gazdag műsor Br. Eötvös József emlékére ülti fel születésének 100 éves évfordulója alkalmából.

— **Halálozás.** Csiki Andor életének 37-ik, boldog házasságának 12-ik évében e hó 16-án hosszas és kínos szenvedés után elhalt Korondon. Temetése az ág. ev. vallás szertartása szerint tegnap délután általános részvét mellett történt meg. Az elhunytban neje szül. Filep Berta korondi postamesternek férjét, Csiki Ibolyka és Piroška edes anyjukat gyászolják.

— **Benyújtják.** A Politikai Híradó jelenti: A tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat teljesen elkészült és Zichy János kultuszminiszter a képviselőházi szünet után a második ülésen elő is terjeszti. A Politikai Híradó értesítése szerint — az illetékes körök a javaslat a legkisebb mértékben sem elégti ki.

— **Mégis lesz egy multság.** A székelyudvarhelyi „Székely Dalegylet” február 2-iként a Budapest-szálló színháztermében táncal egybekötött hangversenyt fog rendezni.

— **Gyertya és spanyolviasz.** Ez a két tárgy kell a pecsételéshez és harmadik a pecsétnyomó. Egyik lapársunk — a Székely Ellenzék — azt panaszolja, hogy Marosvásárhelyt az adóhivatal nem hitelesíti a kereskedelmi könyveket addig, a míg a félgyertyát és pecsétviaszt nem viszen. Megjegyzi, hogy: „Azt talán még a legsötétebb Balkánon sem kívánják, hogy a felek gyertyával és spanyolviaszsal a kezükben állítsanak be az adóhivatalba”. Ugy látszik — ez a rendszer országos baj, mert eleddig a finantakarekosság mindenütt a marosvásárhelyihez hasonló. Ezt pedig csakis egy pénzügyminiszteri rendelettel lehetne megszüntetni, miután tényleg nem egyéb, a közönség molesztálásánál.

— **Az orvosi tudomány** minden súlyos kórde különösen az Epilepsia ellen lankadallanul kutatja a biztosan gyógyító módszert. Igazán örvendetes, hogy orvosi szakkörök is mindjobban elismerik, miszerint az a gyógy mód, melyet Dr. Szabó B. Sándor az Epilepsia gyökeres gyógyítására meghonosított, súlyos esetekben is kitűnően beválik. Csak kötelességet véünk teljesíteni, midőn ezt t. Olvasóinknak tudomására hozzuk. Gyógyulást keresőknek díjlanul ad felvilágosítást Dr. Szabó B. Sándor rendelő intézete, Budapest Nagykorona utca 18.

— **Társas utazás.** Makfalvi Ferenc kassai kereskedelmi iskolai tanár husvétkor társas utazást rendez Olaszországba. Programba van véve Róma, Tivoli, Nápoly, Pompeji, Capri-sziget, Sorrento, Pozzouli a Tuzaró-tó stb. A két hetig tartó s minden kényelmet nyújtó utazás II. osztályban (ajón I. oszt.) összes költsége a külön kirándulásokot, borralalokat, vezetőket, belépő-díjakat is beszámítva 320 korona. Elsőrangú szállodák és ellátás. Indulás Kassáról március 14-én. Jelentkezni lehet Makfalvi Ferenc tanárnál (Kassa, Mikes-utca 10.) és László Bélánál, a Kassai Hírlap szerkesztőjénél, akik szívesen küldenek programot s adnak bővebb felvilágosítást úgy a jelen, mint a július hónapra Norvégiába tervezett társas utazásról.

— **A községi vágóhidak.** Májusban jár le a határidő, melyet a földmívelésügyi miniszter a községeknek szabott, hogy modern közbvágóhidakat létesítsenek. Miután a jelenlegi nehéz pénzüzetviszonyok között a községek alig vannak abban a helyzetben, hogy beruházási célra megfelelő kölcsönhöz jussanak, a határidő meghosszabítása iránt a földmívelésügyi miniszterhez fordultak, aki megígérte, hogy amíg a jelenlegi nehéz pénzüzetviszonyok nem enyhülnek, nem fogja szorgalmazni a vágóhidak építésére, illetve átalakítására vonatkozó rendeletét.

— **Börtön felé...** Ez a címe a Tábori Kornél szerkesztésében megjelenő Nagyharang (Ujságírók könyvtára) legújabb kötetének. Gegus Daniel rendőrtanácsos írta a rendkívül érdekes könyvet, amelynek tartalmát legjobban jellemzi: megtörtént novellák. A kiváló gyakorlati kriminálalista speciális érdekességű, izgalmas bűneseteket írt le, őszintén jellemzi a gonosztevők életét, de aktaszzerű szárazság híján. A legtöbb historiában ő maga is szerepelt, vezette a nyomozást, tehát igazi közvetlenséggel tudja élénk állítani a társadalom száműzötteit. Főképp ez az, ami a bűnügyi könyvek tulnyomó részénél értékesebbé avatja Gegus tanácsos műveit. Mint a rendőrség bűnügyi osztályának egyik legkiválóbb tagja, nagyszabású komplikált afférok szálaait bogozta ki, sok veszedelmes eszlót, betörőt, uri szélhámost, frakkos haramiát is leleplezett. A közönség nemcsak passzióval elvashatja a nivós könyvet, hanem okulhat is belőle: hogyan védekezék a gaszágok ellen. Különösen érdekesek a következő fejezetek: A tolonkocsiban. A rejtelmes villa. Betörők közt. A bronzbőrű herceg ékszere. Vasuti kaland. A kaszárnya titka. A börtönjátékos. A szép fiú. Földes Imre színes címlapja teszi feltűnőbbé Gegus könyvét, amely nagyon olcsón, 1 koronáért kapható minden könyvesboltban és vasuti állomáson is.

Royal-mozgósínház.

Vasárnap, január 19-én a polgári önképzőkör nagytermében, változatos műsorral bemutatásra kerül:

Volence látkepe (természeti), Kéllemetlen köverség (humoros). Egy anya kálváriája (dráma). Modern Sámson (humoros). Tulipánok (színes). *Egy anya kálváriája*. Társadalmi dráma az előkelő életből 3 felvonásban prológgal és utójátékkal. Előadják a milánói színház jeles művészei jeles kiállítással.

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, Vár-utca 9. sz. alatt három szoba és konyha április 24-től kezdődőleg kiadó.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt, Balint-utca 22. sz. alatt két szoba, kamra, szin és kerttel stb. bíró épületes beltelek kiadó. Vár-utca 24. sz. alatt több szobából álló lakás kiadó. Értekezni lehet özv. Gircsis Józsefnél Vár-utca 24. sz. alatt.

ROBI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bországykereskedőné.

Legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett ott nagyban és kicsinyben kapható

Üzlet eladás. Kézdivásárhelyen egy forgalmu vas és fűszer kereskedés, melynek körülbelül 40,000 K értékű áru készlete van, eladó. Eladási ügyben értekezni lehet Dr. János Béla ügyvéddel Kézdivásárhelyen.

Udvarhelyvármegye Nemes Csárdjai. Szerkesztette: Palmay József. Ára fűzve 16 K. Míg a készlet tartapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses családrenéti adatokat tartalmaz.

Milliók
használatk.

Köhögés
rekedtség, hurut és nyálkás-ság, göres és hörhurutellen

KAISER-féle
mell-karamellakat
a „három fenyővel.”

6050 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánzóktól a biztos eredményt igazolják.

Kiválóan kellemes ízű bonbon!
Csomagokban 20 és 40 f-ért, dobozban 60 f-ért. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, valamint: **ZSETKÉY JÁNOS** gyógyszerésznél Homoródszentmárton község.

Aspirin
BAYER

(a közismert fájdalomcsillapító szer)
Mint hogy az Aspirin helyettesítő készítmények adnak, szervesek, Aspirin csak Aspirin-Tabletta formában az alábbi tulajdonságok eredeti csomagolásában (1 üveges 20 féligrammos tablettával) ára K. 1.20 vásárolni.
Minden tablettán rajta van az Aspirin szó

Eladó épületes beltelek. Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 19—21. sz. alatt levő épületes beltelek örök áron eladó. Bővebb értesülés ugyanott nyerhető.

Eladó vagy kiadó belsőség. Székelyudvarhelyt, Solymossy-utca 27. sz. a. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy több évre azonnal bére vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól. — Bővebb felvilágosítást nyújt szíveségből a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Kossuth-utca 31. sz.

Földbirtokot, házat, erdőt vesz.
elad és saját költségén
párcelláz

Kovács Elek
ingatlan forgalmi irodája
Marosvásárhelyt.

Apaffy Mihály utca 2. szám.
Ugyanott több kisebb-nagyobb birtok eladó.

Azonnal kiadó egy 75 holdas, egy 300 holdas, egy 400 holdas birtok mezőgazdasági szeszgyárral, egy 700 és 1600 holdas földbirtok.

Pauzt, bármely összegben, betáblázásra legelőnyösebben elhelyez, kölcsönügyletet, biztosításokat gyorsan lebonyolít.

643—1912 végrehszám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az oklándi kir. járásbírósnak 1912. évi sp. 152/2 számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Bardoci fogyasztási szövetkezet javára 336.82 K sjar. erejéig 1912. évi dec. hó 18-ik napján foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalás és 730 K becsült következő ingóságok, ú. m.: 1 kocsi 1 szekér, szena és házi-butorok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1912. évi V. 103/2 számú végzése folytán 336 K 82 f. tőkekövetelés ennek 5 százalékos kamata és eddig összesen 94 K 26 f. bíróilag már megállapított költségek erejéig, Bardocson az alperesnél leendő megtartására 1913. évi február hó 1-ik napjának 0 elött 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107 és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés melletti a legtöbbet igérők szükké esetén, becsáron alul is el fognak adatni.

Amenyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalattak és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. értelmében ezek javára s elrendeltetik.

Kelt Oklándon 1913. évi január hó 13.

POLLÁK IGNÁC

kir. bír. végrehajtó.

ÉRTESTÉS.

Üzlet átalakítás miatt

a raktárainban levő összes férfi és nőidivatáruekkek, készruhákat, cipők, fehéreneműek, kalapok, terítők, függönyök stb. árát természetesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyujtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Csekély 2 koronáért egész éven át olvashatja a Székely-Udvarhely 1848-as függetlenségi politikai ujságot — társaságban. Kérjen azonnal mutatóvány-számot és fizessen elő e vérbeli székely lapra. Nyílt, őszinte, bátor s hasznos

Meghívók

— névjegyek, eljegyzési és esküvői jelentések, valamint bármiféle nyomtatványok gyorsan, előnyösen beszerezhetők Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

ség: kérlelhetlen ostromozója bármely visszaélésnek; a székeség ügyeit szívből fakadó szeretettel védelmezi. Minden igaz székeselynekerkölesi és önmaga iránti kötelessége volna tehát hathatósan támogatni az ő lapját: a „Székely-Udvarhely”-t.